

'משמר הברזל'

(Garda de Fier). תנועה פשיסטית ואנטישמית רומנית. התנועה הוקמה ביולי 1927 בידי קורנליו קודרינו. שמה המקורי של התנועה היה 'לגיון המלאך מיכאל' (Legiunea Arhanghelului Mihail), וב-1929 הוסב שמה למה"ב. התנועה היתה קיצונית מאוד ואנטי-דמוקרטית, והיא זכתה בתמיכה בקרב הסטודנטים ותלמידי תיכון, ופעילותם היתה ציון דרך בתולדת היהודים ברומניה ובאירופה כולה. ב-9 בדצמבר 1927 נערך פוגרום ב'אורדיה מרה' בעת שנערך בעיר קונגרס הסטודנטים הנוצרים. נחרבו אז חמישה בתי-כנסת, וחוללו ונשרפו 28 ספרי-תורה. בקלז' נחרבו שמונה בתי-כנסת וחוללו 46 ספרי-תורה. מעשי הרס נערכו גם בערים אחרות בטרנסילוניה וכן בישי. חברי מה"ב, שנקראו גם לגיונרים, אורגנו ביחידות צבאיות-למחצה וחבריו פעלו ב'קנינים'.

בתוך זמן קצר הפך מה"ב לתנועה פשיסטית בעלת סממנים רומניים מקוריים המבוססים על אמונה נוצרית מיסטית, פולחן המוות, עקרונות אנטי-דמוקרטיים, ציות מוחלט ל'מנהיג', שלילת השיטה הפרלמנטרית, ורצון עז להוציא את היהודים מכל רבדי החברה הרומנית, לשלול את זכויות האזרח שלהם, ואם אפשר – 'לטהר את רומניה' מנוכחותם, שכן מה"ב ראתה ביהודים את הסיבה העיקרית למשברי החברה ברומניה. מנהיגי מה"ב הצליחו להפוך את מפלגתם לתנועת המונים על-ידי ניצול האמונה הנוצרית בקרב האיכרים וליבוי השנאה ליהודים כחלק מעיקרי האמונה, וכך זכו בתמיכת הכמורה בכפרים ובערים. רק אחרי 1936 התהדקו קשרי מה"ב עם המפלגה הנאצית, וראשי התנועה היו משוכנעים כי מבחינות רבות הם הקדימו את עמיתיהם הנאצים, בעיקר בכול הקשור לשנאת היהודים. לגידול כוחו של מה"ב סייעה גם הסלחנות והתמיכה בתנועות אנטישמיות, מצד הממשלות השונות ברומניה, לפעמים גם בכספים, כדי שבעת הצורך יוכלו לנצלן למטרותיהם. בסוף 1933 נאלצה ממשלת רומניה, בלחצה של צרפת משענתה, לפרק את מה"ב.

התנועה הגיבה בטרור מדיני רצחני, ושני ראשי-ממשלה ועשרות מתנגדים אחרים למטרותיה נרצחו בידי מה"ב. התנועה השתתפה בבחירות הדמוקרטיות האחרונות ברומניה ב-1937, בהופיעה בשם אחר ('הכול למען הארץ', Totul Pentru Tara) והפכה למפלגה השלישית בגודלה ברומניה. ב-1938 אסר המלך קרול II כול פעילות פוליטית בארצו, ובכלל זה נאסרה פעילות מה"ב. בעת ביקורו בגרמניה נוכח המלך לדעת כי מה"ב הפך ליסוד הפרו-נאצי החזק ביותר ברומניה, המאיים על משטרו, וציווה להוציא להורג את ראשיו ובכללם קודרינו.

בקיץ 1940 השלים המלך עם יורשו של קודרינו, הוריה סימה, ומינהו לשר. ב-6 בספטמבר 1940 הקימו יון אנטונסקו וסימה 'ממשלה לאומית-לגיונרית', והיא הגשימה חלקית את המצע האנטישמי של מה"ב. חברי התנועה בתוך הממשל ומחוצה לו השליטו משטר של טרור ואימה נגד מתנגדיהם הפוליטיים והיהודים. עיקר מטרותם היתה לנשל את היהודים

מנכסיהם ולהרחיקם מחיי הכלכלה והתרבות, ולשם כך השתמשו בתחיקה אנטישמית וגזענית ובדרכי אלימות. קשריהם עם גרמניה הנאצית ועם איטליה הפשיסטית התהדקו מאוד, וראשיהם עשו הכול כדי למצוא חן בעיני השליחים הנאצים ברומניה. ב-21-23 בינואר 1941 חולל הוריה סימה מרד נגד אנטוונסקו, אך המרד נכשל, כי הצבא נשאר נאמן לאנטוונסקו וגם היטלר תמך בו ודרש מיחידותיו ברומניה לעמוד לרשות ראש-הממשלה. המרד לווה בפרעות ביהודי בוקרשט וברצח 123 יהודים. ראשי מה"ב ברחו לגרמניה והיו שם קלף סחיטה של הגרמנים נגד אנטוונסקו.

בדצמבר 1944, אחרי כניעת רומניה, הקימו הנאצים בוינה ממשלה רומנית גולה של אנשי מה"ב ובראשה הוריה סימה. אחרי המלחמה התפזרו ראשי מה"ב בעולם, ובעיקר בספרד ופורטוגל. הם חמקו מהמשפטים נגד פושעי המלחמה היות ורוב זמן המלחמה לא היו ברומניה, בעת שמשטר אנטוונסקו עשה את הפשעים הגדולים נגד העם היהודי, ובכללם השמדת יהודי בסרביה ובוקובינה, רצח יהודי אודסה, וגירוש יהודים לטרנסניסטריה. קבוצות של אנשי מה"ב מצויות בספרד, בארצות-הברית, בקנדה ובכמה מארצות דרום אמריקה.